

inkluderende arbeidsliv

BRANSJEPROGRAM FOR BYGG OG ANLEGG (IA - BA)

Byggenæringens
Landsforening

Fellesforbundet

Forbundet for
arbeidsfolk

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

Denne folderen handler om å skape en trygg og god arbeidsplass, for deg som er med å bygge landet. Dette har førsteprioritet hos alle som har innvirkning på sikkerheten på bygge- og anleggsplasser; byggherrer, prosjekterende, entreprenører, enkeltmannsforetak og ansatte.

Folderen er utarbeidet for å gi informasjon om bransjeprogrammet samt for å gi noen tips – som støtte til RVO’enes arbeid mot små og mellomstore virksomheter. Folderen gjenspeiler erfaringer fra RVOenes arbeid, samt resultater fra programmet, og retter seg i hovedsak mot fagarbeidere på byggeplassen.

Bransjeprogrammet er inndelt i tre ulike innsatsområder; **Sikkerhet i Prosjektering, Fysisk og kjemisk Arbeidsmiljø og Helse og Arbeidsmiljø.**

Programmets mål er å bidra til redusert sykefravær og frafall fra yrkeslivet

gjennom å styrke arbeidet med helse, miljø og sikkerhet i bedriftene. Forebyggende tiltak er prioritert.

«SIKKERHET I PROSJEKTERING»

Alle prosjekter starter med en planleggingsfase, og allerede her legges mange føringer for hvor sikkert det blir å bygge. Ved for eksempel å planlegge for god tilkomst og krandekning, vil det gi helse- og sikkerhetsmessige gevinster i byggefasen; både der og da, og på sikt. Fare kan ofte planlegges bort i prosjekteringsfasen.

FYSISK OG KJEMISK ARBEIDSMILJØ

Det er ikke alle farer som lar seg prosjektere bort. Dette kan skyldes at de ikke er mulig å identifisere på planleggingsstadiet, eller at arbeidsplaner må endres underveis. I bygg og anlegg er det typisk støv, støv og ergonomiske belastninger som går igjen. Det er i slike tilfeller nærliggende bare å ta i bruk personlig verneutstyr (PVU) som kompenserende tiltak. Men PVU har ofte begrenset effekt, og benyttes oftest bare av de som utfører jobben. Arbeidskollegaen noen meter unna benytter kanskje ikke samme utstyr, selv om eksponeringen kan være like høy.

I IA-programmet har vi testet ut nytt utstyr som skal gjøre arbeidsdagen bedre. Du finner informasjon om dette, spesielt tilpasset din yrkesgruppe, i **Ergonomiportalen.no**. Der får du gode råd om arbeidsmetoder og utstyr.

Støv og eksosrøyk er en gjennomgående utfordring i næringen og er spesielt utfordrende ved boring i berg/ betong og ved saneringsarbeid. Det er de minste partiklene, som du ikke ser, som er de farligste. Asbest er fortsatt en utfordring, spesielt ved riving og sanering av gamle bygg og VA-anlegg.

Støy er ofte en utfordring, og det beste bidraget er god planlegging. Det er viktig å skjerme de verste støykildene, f.eks. ved hjelp av en jordhaug eller på annen fysisk måte. Plassering av maskiner og tidspunkter for støyende operasjoner kan planlegges skånsomt.

HELSE OG ARBEIDSMILJØ

Bygg og anlegg er en næring med mye fysisk tungt arbeid. Det mest utfordrende er arbeid over skulderhøyde, arbeid på huk/knестående, framoverbøyd overkropp, vibrasjoner og ikke minst tunge/ubekvemme løft. Ansatte i byggenæringen har større risiko for å bli utsatt for ulykker

sammenlignet med mange andre yrkesgrupper. Nærmere 50% av sykefraværet er relatert til muskel- og skjelettplager. IA-BA har vært med å utvikle et program for bevisstgjøring og mestring av slike plager; «ByggRygg». Programmet egner seg for individuell e-læring og i fellesskap sammen med kolleger.

Et lederutviklingsprogram «Basisprogram i ledelse/Ny i Lederrollen» er utviklet sammen med to andre bransjeprogram. Dette er spesielt egnet for små og mellomstore bedrifter uten eget personell for systematisk opplæring av ansatte og ledere. Det er også bevilget midler til tiltak for å jobbe med HMS og sykefravær i bedrifter. Målsettingen med disse prosjektene er å teste ut programmene, samt å høste erfaring som kan komme andre bedrifter til nytte.

inkluderende arbeidsliv

NOEN RÅD OG TIPS:

- Husk at det er din sikkerhet som gjelder. Hvis ingen andre har tenkt, må du gjøre det!
- Ikke alle risikomomenter er like enkle å forutse i planleggingsfasen. Det må tas hensyn til for eksempel dårlig vær/is eller uventede kabler/rør ved graving, endringer samt andre oppdukkende forhold.
- I alle prosjekter finnes det en byggherre eller en ansvarlig entreprenør som har det øverste ansvaret for sikkerhet og samordning av alle deltakerne i prosjektet.
Tips: Spør etter din arbeidsgivers risikovurderinger med tilhørende tiltak, og orienter deg om hvilke risikovurderinger som er gjort i prosjektet. Har din arbeidsgiver gjort risikovurderinger i hht. Internkontroll-forskriften (planlagte tiltak)?
- Hovedregelen er at alle virksomheter i bygg og anlegg skal være tilknyttet en godkjent bedriftshelsetjeneste (BHT).
Tips: Har du helsemessige problemer, be din leder om kontaklinformasjon til BHT. I tillegg til personlige plager kan du bli en kostbar person for bedriften hvis du går for lenge med et problem uten å søke profesjonell hjelp.
- Har du innspill til forbedringer eller farlige forhold på din arbeidsplass? Snakk med din arbeidsgiver, ditt verneombud (VO), evt. regionale verneombud (RVO) hvis det ikke er eget VO i din bedrift.
- Bransjeprogrammet har midler til å støtte gode tiltak som kan redusere fare, helseplager eller skader – **bruk QR-kode** til IA-BA inkl. kontaktpersoner:

IA-Bransjeprogrammet:

Vedr. sykefraværsoppfølging:

